

Gemeenteraad van Hellendoorn
Postbus 200
7440 AE NIJVERDAL

Uw brief/kenmerk:

Ons kenmerk:
17UIT06012

Doorkiesnr.:
63 02 64

Typ./coll.
ATI

Bijlagen:
Memo 6 juli
2016

Onderwerp:

Pensioenverplichtingen (oud) wethouders (Appa)

Nijverdal,

- 1 NOV. 2017

Geachte raads- en commissieleden,

Inleiding

Bij memo van 6 juli 2016 hebben wij u geïnformeerd over hoe wij omgaan met de pensioenverplichtingen van (oud) wethouders (Appa). Het memo is een uitwerking van uw besluit (15INT04176, 15 december 2015). Het memo is bij deze brief gevoegd. De verwerking van de Appa op onze manier heeft geleid tot een accountantsverklaring met beperking bij de jaarrekening 2015 en een afkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2016. U heeft ons tijdens de raadsvergadering van 10 juli 2017 verzocht met een oplossing te komen zodat de Appa binnen de regels van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wordt uitgevoerd. Wij hebben u toegezegd met een oplossing te komen (toezegging 17INT02076).

Categorieën pensioenaanspraken

We kennen in 2017 vier categorieën politieke ambtsdragers, te weten:

- A. Actieve wethouders (opbouw pensioenaanspraken via voorziening Appa). Op dit moment vier personen.
- B. Gewezen wethouders (opbouw pensioenaanspraken via voorziening Appa). Op dit moment drie personen.
- C. Gepensioneerde wethouders (de pensioenuitkeringen, op jaarbasis een bedrag van circa € 132.000,--, worden betaald uit de lopende begroting maar zouden volgens de accountant uit de voorziening Appa betaald moeten worden). Op dit moment vijf personen.
- D. Gepensioneerde wethouders (de pensioenuitkeringen, op jaarbasis € 62.000,--, worden betaald uit de lopende begroting). Op dit moment tien personen.

Gepensioneerde wethouders categorie C

Het meningsverschil betreft alleen de gepensioneerde wethouders in categorie C. De categorieën A, B en D worden goed verwerkt. We gaan hier verder niet in op argumenten waarom wij de gepensioneerde wethouders in categorie C op een andere manier verantwoorden. Daar is in de genoemde memo van 6 juli 2016 en in vergaderingen van het Audit Committee, commissie ABZM en raad voldoende over geschreven en gezegd.

Oplossing

We blijven de weg die we ingeslagen hebben voor de gepensioneerde wethouders in categorie C volgen. Dat wil zeggen dat we de pensioenverplichtingen jaarlijks uit de lopende begroting betalen. Op dit moment is dat € 132.000,-- per jaar. Echter, om te voldoen aan de voorschriften van het BBV stellen we voor om een nieuwe voorziening 'Voorziening Appa ingegane pensioenen' in te stellen. We laten jaarlijks berekenen wat de actuariële waarde van de pensioenen is van deze wethouders en per 31 december van het boekjaar zorgen we er voor dat de voorziening de juiste hoogte heeft. Dit willen we doen door een bedrag over te hevelen van de financieringsreserve naar deze voorziening. Jaarlijks egaliseren we de voorziening. Indien het bedrag in de voorziening te laag is vullen we het aan uit de financieringsreserve. Is het bedrag in de voorziening te hoog dan storten we het bedrag terug in de financieringsreserve. Aanvullen vanuit de lopende exploitatie is niet logisch aangezien we de pensioenen al betalen uit de exploitatie. Per 31 december 2016 bedragen de pensioenaanspraken van de gepensioneerde wethouders in categorie C in totaal € 2.469.305,--.

Gevolgen

We kunnen op deze manier de Appa uitvoeren zoals wij die voor ogen hebben (pensioenverplichting betalen vanuit de exploitatie), maar past het toch binnen de boekhoudregels van het BBV. Het nadeel is echter dat een deel van het eigen vermogen (reserves) wordt omgezet naar vreemd vermogen (voorzieningen). Dit zorgt er voor dat de solvabiliteit daalt. Teruggerekend naar de situatie per 31 december 2016 betekent dit:

Passiva per 31-12-2016	Bedragen x € 1.000,--	
	Huidige situatie	Nieuwe situatie
Reserves	19.683	17.214
Voorzieningen	4.668	7.137
Langlopende schulden	138.713	138.713
Kort vreemd vermogen	11.608	11.608
Totaal	174.672	174.672
Solvabiliteit	11,3%	9,9%

Accountant

We hebben dit voorstel voorgelegd aan onze accountant en deze kan zich vinden in bovenstaande systematiek.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan BDO accountants.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Hellendoorn,

de secretaris,

drs. R.J.P. Willemsen, wnd.,

de burgemeester,

mevr. A.H. Raven BA

Interne Memo

Datum : 6 juli 2016
Aan : Raad- en commissieleden
Van : College van B&W
Kopie aan : -
Behandeld door : Arnold Titsing

Pensioenverplichtingen (oud) wethouders

In deze memo een korte uiteenzetting hoe Hellendoorn om gaat met de pensioenverplichtingen van (oud) wethouders.

Wij voeren de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) uit in eigen beheer. Dat wil zeggen dat wij zelf zorgdragen voor voldoende financiële middelen om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

We kennen in 2015 vier categorieën politieke ambtsdragers, te weten:

- a) Actieve wethouders (opbouw pensioenaanspraken via voorziening Appa). Op dit moment vier personen.
- b) Gewezen wethouders (opbouw pensioenaanspraken via voorziening Appa). Op dit moment drie personen.
- c) Gepensioneerde wethouders (de pensioenuitkeringen, op jaarbasis een bedrag van € 132.000,--, worden betaald uit de voorziening Appa). Op dit moment vijf personen.
- d) Gepensioneerde wethouders (de pensioenuitkeringen, op jaarbasis € 62.000,--, worden betaald uit de lopende begroting). Op dit moment tien personen.

Wij vonden het wenselijk om uniformiteit in de toegepaste methodieken van de categorieën C en D aan te brengen aangezien het hier om dezelfde groep oud-wethouders gaat. Daarnaast wilden we garanderen dat er voor deze personen voldoende financiële middelen aanwezig zijn in de begroting om de kosten te dekken.

Vanaf 2002 is de voorziening Appa gevormd met de destijds actieve wethouders. De pensioenuitkeringen van de reeds gepensioneerde wethouders werden al bekostigd uit de lopende begroting. Met het oog op fondsvorming voor alle politieke ambtsdragers en eventuele tussentijdse waardeoverdracht is de voorziening Appa voor de categorieën A, B en C op peil gehouden. In oktober 2006 adviseerde de commissie-Dijkstal het Appa-pensioen binnen het ABP centraal te regelen voor alle bestuurslagen. Tot op heden is dit, onder andere vanwege de lage dekkingsgraad bij het ABP, nog niet gerealiseerd. Voor de categorieën A en B geldt dat de waarde van het pensioen moet worden gekapitaliseerd en het bedrag van de voorzieningen acuut vrijgemaakt moeten kunnen worden om het pensioen over te dragen aan een ander bestuursorgaan of aan een pensioenfonds. Dit is ook wettelijk zo geregeld.

Aangezien alleen categorie A en B voor fondsvorming in aanmerking komen en categorie C niet meer, omdat voor ingegane wethouderspensiolen een uitzondering wordt gemaakt en deze niet hoeven te worden ondergebracht in het op te richten centrale Appa-fonds.

Omdat de leeftijdsopbouw steeds hoger wordt, gaat voor deze categorie de wet van de grote getallen niet op, waardoor wij de pensioenuitkeringen uiteindelijk alsnog via de lopende begroting moeten betalen als de gemiddelde leeftijd waarop de voorziening is gebaseerd gepasseerd is. Aangezien het om slechts vijf personen gaat lopen wij daarin een risico. Als de uit te betalen pensioenen structureel in de begroting zijn opgenomen zijn de kosten gedekt, ongeacht de leeftijd van de pensionaris. Minder risico voor de gemeente en een goede zekerheid voor de pensionaris.

Daarnaast geldt dat categorie C voor ons voor grote fluctuaties in de begroting zorgt (continue bijstorting voorziening door lage rentestand en aanpassing van de sterftetabellen omdat de leeftijd naar boven wordt bijgesteld) en waardeoverdracht niet meer zal plaatsvinden.

Daarom hebben wij besloten (raadsbesluit 15INT04176, 15 december 2015) de pensioenaanspraken van categorie A en B tot de pensioengerechtigde leeftijd via de voorziening Appa op te bouwen, zodat bij eventuele waardeoverdracht de opgebouwde aanspraken overgedragen kunnen worden. Jaarlijks laten wij een actuariële berekening maken voor de benodigde voorziening, zodat in voorkomend geval de uiteindelijke overdrachtswaarde relatief weinig zal afwijken van hetgeen eerder in de voorziening is opgenomen. De pensioenuitkeringen van categorie C en D worden via de lopende begroting betaald. Hierbij verwijzen we naar artikel 44 lid 3 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) waarbij er sprake is van jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. De kosten van deze pensioenuitkering worden betaald uit de lopende begroting. Dit is ook mogelijk omdat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft laten weten, op schriftelijke vragen van het lid Krol (50PLUS), dat provincies en gemeenten niet verplicht zijn een voorziening te hebben voor het uitbetalen van de pensioenen, maar dat ze de jaarlijkse kosten hiervan mogen opnemen in de meerjarenraming. Voor het reserveren van waardeoverdrachten moet wel een voorziening worden gevormd.

Financiële gevolgen:

Stand voorziening per 31 december 2014 voor de categorieën A, B en C	: € 3.294.745
Stand voorziening per 31 december 2015 voor de categorieën A en B	: € 1.097.882 -
Extra voorzichtigheid i.v.m. lage rentestand	: € 500.000 -
Pensioenuitkeringen 2015 categorie C	: € 131.839 -
Vrijval ten gunste van vrij aanwendbare reserve	: € 1.565.024

De jaarlijkse kosten van de pensioenuitkeringen van categorie D zijn in de meerjarenraming opgenomen en worden uit de lopende begroting betaald.

Voor de jaren 2016 tot en met 2023 zal in totaal een bedrag bijna € 1.160.000,-- aan de vrij aanwendbare reserve worden onttrokken om deze systeemwijziging mogelijk te maken. Dit bedrag wordt aangewend om een geleidelijke overgang te creëren van voorziening naar exploitatie. Hetzelfde geldt voor de gedeerde rente-inkomsten aangezien de rente die berekend wordt over de voorziening aan de algemene middelen wordt toegevoegd terwijl de rente over de vrij aanwendbare reserve aan de reserve wordt toegevoegd. De ingroeieregeling houdt in dat we in 2016 € 135.000,-- aan pensioenverplichting onttrekken en € 80.000,-- aan gedeerde rente voor de exploitatie. De jaren daarna tot neemt het bedrag geleidelijk af naar € 20.000,-- aan pensioenverplichting en € 10.000,-- aan gedeerde rente voor de exploitatie in 2023.

Bevinding accountant

In het concept accountantsverslag staat het volgende opgenomen:

De Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers -voorziening is te laag verantwoord

De gemeente Hellendoorn heeft haar verplichting voor de pensioenen van de actieve en inactieve wethouders opgenomen in een voorziening. Jaarlijks wordt hiervoor een actuariële berekening gemaakt.

De uitgangspunten hiervoor zijn toegelicht in de jaarrekening.

Wij hebben deze actuariële berekening beoordeeld. Hierbij is gekeken naar maximaal acceptabele uitgangspunten voor de APPA-voorziening. Uit deze controle blijkt dat de externe berekening per ultimo 2015 tegen een te hoog rentepercentage is uitgevoerd (niet conform de huidige renteontwikkeling). Het gevolg hiervan is dat de voorziening ruim € 2,1 mln. te laag verantwoord is.

Dit hebben wij aangemerkt als controleverschil. Daarnaast is in APPA-voorziening geen rekening gehouden met het tijdelijk ouderdomspensioen.

De grote omvang van dit controleverschil wordt veroorzaakt doordat de gemeente Hellendoorn in 2015 een deel van de APPA-voorziening vrij heeft laten vallen (1,6 miljoen). Dit betreft het deel van de voorziening dat bestemd is voor de oud-wethouders die reeds met pensioen zijn. Er is voor gekozen om de uitbetaling van de pensioenen vanuit de lopende begroting te dekken en niet meer vanuit de voorziening. Dit omdat de jaarlijkse pensioenlasten nagenoeg gelijk zijn. Deze verwerkingswijze is echter niet toegestaan op basis van het BBV. Vanaf het jaar 2013 moeten wethouders waarvoor een voorziening is opgebouwd daadwerkelijk worden bekostigd uit de voorziening (ook als ze met pensioen zijn gegaan). Hierdoor hebben wij het totale verschil van € 2,1 mln. als tekortkoming aangemerkt, aangezien niet wordt voldaan aan het BBV.

Opmerkingen gemeente

In de kadernota rechtmatigheid 2015 staat aangegeven:

De Commissie BBV formuleert stellige uitspraken (voorheen adviezen) en aanbevelingen (voorheen suggesties). Gemeenten en accountants zouden niet moeten afwijken van de stellige uitspraken, tenzij er doorslaggevende argumenten zijn om dat wel te doen. Argumenten om van stellige uitspraken af te wijken dienen door gemeenten en accountants goed gedocumenteerd te worden. Indien gemeenten afwijken van stellige uitspraken wordt van de accountant verwacht dat hij aangeeft of deze afwijkingen vanuit zijn optiek gerechtvaardigd zijn. De Commissie BBV kan ook stellige uitspraken aan bijvoorbeeld de wetgever of de NBA geven. Deze zullen de stellige uitspraken als zwaarwegend beschouwen en er alleen gemotiveerd van afwijken. Van aanbevelingen van de commissie kan wel zonder nadere motivatie worden afgeweken.

Wij zijn van mening dat we in het bovenstaande memo voldoende duidelijk hebben gemaakt waarom we gemotiveerd afwijken van het standpunt van de commissie BBV.